

Joseph Hansen: Nya bevis för Stalins rädsla för trotskismen

”Testamentet” förfalskat av GPU

[Från New International maj 1948. Översättning från engelska, Göran Källqvist.]

8 år efter GPU:s mord på Leo Trotskij har Stalin på ett karakteristiskt sätt klargjort hur mycket han idag fruktar sitt offers revolutionärt socialistiska idéer.

Stalins hemliga polis planerade och genomförde mordet på Sovjetunionens stora grundare och ledare för den marxistiska världsrörelsen, och har nu planerat ett förfalskat dokument i den europeiska pressen, ett dokument som utser sig för att vara Trotskijs ”hemliga” slutgiltiga ”politiska testamente”! Det har publicerats i den franska veckotidningen *France-Dimanche*, i den schweiziska veckotidningen *Die Wochenzeitung* och har anmälts för snar publicering av den belgiska dagstidningen *La Lanterne*. Hittills har inte GPU fört ut det i de kanaler som Kreml har tillgängliga i den amerikanska pressen.

Förfalskningens syfte

Syftet med denna förfalskning är att tillhandahålla en ”bekännelse från graven” av den plågade bolsjevikledaren för att tjäna Stalins reaktionära mål – en ”bekännelse” från Trotskij själv att han förlorat tron på arbetarklassen och var beredd att underlätta en imperialistisk militär invasion av Sovjetunionen – en ”bekännelse” enligt samma modell som GPU tvingade de viktigaste offren att läsa upp under de ökända skenrättegångarna i Moskva för ett decennium sedan. Vi minns hur de tidigare bolsjevikerna under GPU:s batonger tvingades vidkännas att de förlorat tron på arbetarklassen och ”erkänna” att de var beredda att ta till så förrädiska åtgärder som en pakt med Hitler för att försöka störta Stalins regim.

Det är uppenbart hur användbar en sådan ”bekännelse” från Trotskijs penna skulle vara för Kreml. Det ”hemliga testamente” som dikterats till GPU:s sekreterare är avsett att ge nytt litterärt material till mördarna i Kremels propagandaapparat, vars uppgift är att förtala trotskismen. Det gamla skräpet fungerar inte, som många stalinistiska basmedlemmar upptäckte när de fick det obehagliga arbetet att sälja *Den stora sammansvärjningen*, som Sayers och Kahn redigerat enligt GPU:s traditionella mönster. Det krävs en ny ”sensation”. Något ”fräscht”. Något ”ur Trotskijs arkiv”, med tanke på den generande frånvaron av ett enda dokument i Hitlers arkiv som kunde användas för att smutskasta den trotskistiska rörelsen. Vad skulle bättre passa GPU:s behov i detta avseende än ”en otrolig kombination av sammanträffanden” – för att citera *France-Dimanches* redaktörer – som skulle placera ett av Trotskijs dokument i deras händer för att stötta upp lögnerna från skenrättegångarna i Moskva?

Genom att publicera denna förfalskade ”avsvärjelse” från dödsbädden av allt Trotskij stod för, hoppas Moskva motverka trotskismens ökande popularitet bland de avancerade arbetarna och bromsa dessa arbetares rörelse i riktning mot de partier som står för Fjärde internationalens program.

Ett exempel på nya lögner

Denna senaste bedrift från GPU:s förfalskningsavdelning bör ses som ett preliminärt försök, ett provexempel på den stalinistiska produktionen på detta område efter kriget. Större och mer imponerande förfalskningar befinner sig nu på ritningsstadiet, om man kan ta de föregångare som lagts fram av GPU under tidigare komploter som vägledning. Lögnens logik kräver att varje modell som

byggs upp för propagandan överträffar allt som producerats tidigare. De svaga punkter som avslöjade och fällde de tidigare förfalskningarna måste skylas över med ännu mer förbluffande lögnar för att vända uppmärksamheten från sanningens allt större motvikt. Moskva har tillkännagivit att de kommer att publicera erövrade nazistiska dokument – utvalda för att kasta ett annat ljus än de dokument som publicerats av Washington angående Hitlers förbindelser med utländska makter, speciellt nazisternas relationer till Moskva. Man behöver inte vara synsk för att tänka sig frestelsen att använda GPU:s förfalskargrupps tjänster under förberedelserna av denna publicering, eller iver hos dessa specialister att ställa in sig hos Stalin med hjälp av ett nytt detaljerat försök att ordna upp Moskvarättegångarnas ödesdigra brister.

GPU:s fotspår

Följaktligen bör GPU:s ”hemliga testamente” varna de klassmedvetna arbetarna för de nya fruktansvärda förfalskningar och blodiga handlingar som förbereds av Stalins dödsmaskin mot trotskisterna och andra motståndare mot stalinismen inom arbetarklassen.

George Breitman har pekat ut GPU:s fotspår i förfalskningen i *The Militant* den 5 april 1948. Här ska jag bara nämna två detaljer som räcker för att avslöja förfalskningens grovhet och på ett omiskännligt sätt avslöja dess författare.

Den första detaljen är den redaktionella not som åtföljer hopkoket. *France-Dimanche* försöker skapa sympati för ”Jacson”, den mördare från GPU som begravde en ishacker i Trotskijns hjärna. De rapporterar om en intervju 1946 med mördaren där ”Jacson” hävdar att Trotskij en dag plötsligt sa: ”Här är ett falskt identitetskort, ett pass och pengar. Du ska resa till Shanghai. Där ska du kontakta våra agenter och sedan resa till Ryssland för att utbilda våra sabotörsgrupper.”

Mördaren ”övervägde genast... faran i händelse av krig mellan Tyskland och Ryssland”, mindes hur han hade blivit ”överbaskad över den tyske konsulns täta besök hos Trotskij” och ”därför vägrade att resa”.

Då, sa ”Jacson”, ”kastade sig Trotskij, galen av ilska, över mig och hotade att låta vakterna skjuta mig.”

Så ”vad kunde jag göra? Mitt liv hängde på en tråd...” Av en lycklig slump hade han i sin rock en vandringsstav ”som jag hade för avsikt att laga”. Med den försvarade han sig hjältemodigt.

De fakta som slogs fast av de mexikanska domstolarna var helt andra. Kort efter mordet fördes ”Jacson” tillbaka till Trotskijns hem för att rekonstruera brottet. Inför ett femtiotal vittnen, inklusive pressfotografer, visade ”Jacson” den exakta plats på gården där han träffade Trotskij, räckte fram den artikel han hade skrivit och som Trotskij skulle titta på så att han kunde bli ensam med den revolutionära ledaren. Han förklarade att han för att vara säker på att kunna genomföra det planerade mordet, utöver ishacker hade tagit med sig en revolver och en dolk.

”Jacsons” verkliga vittnesmål

Inför gruppen av domstolstjänstemän, polisofficerare och pressfotografer pekade ”Jacson” så ut var Trotskij hade suttit vid sitt skrivbord och läst hans artikel, och hur han stod bakom sitt tänkta offer. ”Jacson” gick så igenom rörelsen att höja yxan bakom Trotskijns rygg och visade hur han hade slagit ner spetsen i den sittande mannens gråa hår.

Denna rekonstruktion av mordet, vars riktighet bekräftades av resten av det omfattande bevismaterialet, rapporteras inte bara i detalj i de officiella domstolsprotokollen. Den fick vid den tiden sensationell publicitet i pressen. Men *France-Dimanches* redaktörer väljer att trycka de senaste förfalskningarna som förts fram av den stalinistiska hjälten ”Jacson”.

Vilka utöver GPU och dess anhängare är intresserade av att framställa Trotskijs mördare i ett sympatiskt ljus? Den redaktionella not som åtföljer "testamentet" utgör således varken mer eller mindre än GPU:s signatur på förfalskningen. Det enda man kan undra över är GPU:s djärvhet att använda uttalanden från en av sina agenter som sitter i ett mexikanskt fängelse. Kanske GPU har anledning att lita på att "Jacson" inte kommer att utsättas för påtryckningar att avslöja sin identitet och sina nuvarande förbindelser till Stalins hemliga polisagenter i Mexiko. Utnyttjas hursomhelst inte hans tjänster bara i Stalins krig mot trotskismen? På den fronten kan GPU räkna med Wall Streets och dess organs välvilliga förståelse, liksom från de mexikanska tjänstemän som upptäckt att vänlighet mot stalinismen betalar sig.

Den andra saken som avslöjar förfalskningens verkliga författare råkar vara "testamentets" centrala punkt. Som George Breitman påpekar i *The Militant* lyfte GPU för detta viktiga uttalande ut vissa meningar ur en artikel som Trotskij skrev i september 1939, *Sovjetunionen i krig*, där Trotskij ställer upp det alternativt mänskligheten står inför, att antingen gå framåt mot socialismen eller återfalla i barbari. Om arbetarklassen inte visar sig förmögen att leda mänskligheten framåt då skulle det mest fruktansvärda barbari visa sig vara oundvikligt, och vi skulle bli tvungna att se över vår analys av Sovjetunionen, ge upp hoppet om att arbetarna kan vinna en socialistisk seger, och faktiskt till och med förkunna att marxismen hade visat sig vara utopisk.

När GPU lyfter ut dessa meningar så omarbetar de dem, så att det låter som om Trotskij i "testamentet" bestämt påstår något han uttryckligen hade förnekat. Som Breitman anmärker: "De verkliga författarna till detta 'testamente' måste ha gapskrattat av tillfredsställelse när de satte ihop detta stycke." Utan tvekan ansåg de det vara dess starkaste del – ett mästerverk! Men det enda de lyckades med var att göra det lättare att avslöja bluffen, ty de råkade välja just de stycken i artikeln som Trotskij senare valde att kommentera vidare och utveckla. Således fungerar de meningar som GPU valde ut som ryggrad i "testamentet" i själva verket som ett sätt att spränga förfalskningen i luften och, som vi ska se, ge tillfälle att återigen understryka Trotskijs verkliga uppfattningar om arbetarklassens förmåga och de revolutionära perspektiv vi står inför.

Forna grovheter

Här går det att dra en lärörlek parallell med tidigare förfalskningar som GPU kokat ihop. Varenda gång lyckades de byråkrater som Stalin tilldelade uppgiften att rigga till hans komplotter ta med någon slående förenkling som var avsedd att vara den starkaste delen av förfalskningen, men visade sig vara raka motsatsen till det GPU hade tänkt sig.

I den ökända rättegången mot Zinovjev-Kamenev i augusti 1936 var till exempel ett av de viktigaste "bevis" som den stalinistiska åklagaren förde fram "bekännelsen" av en av de anklagade att han 1932 hade träffat Trotskijs son, Leon Sedov, på Hotel Bristol i Köpenhamn, och att Sedov hade tagit med honom från detta avtalade möte till ett hemligt möte för att få order direkt från Trotskij, som vid den tiden föreläste i staden. Det gick snabbt att avslöja att detta vittnesmål var falskt. Trots att "Bristol" är ett mycket vanligt hotellnamn visade det sig att GPU olyckligtvis hade valt namnet på ett hotell i Köpenhamn som hade brunnit ner 1917. När Sedov dessutom kunde visa att han vid den tiden inte ens var i närheten av Danmark så föll hela GPU:s komplotter samman. Denna "starka punkt" visade sig vara en av de svagaste länkarna i hela lögnen.

Under rättegången mot Pjatakov, Radek och resten i januari 1937 var ett av de främsta "bevisen" en flygresa som Pjatakov "bekände" att han gjort från Berlin till Oslo, Norge, i december 1935 för att besöka Trotskij i syfte att "smida ränker" mot Stalins regim. Under själva rättegången – innan de anklagade leddes ut och sköts eller begravdes levande i GPU:s fängelser – slogs det från officiella flygplatsdokument fast att inga som helst utländska flygplan hade landat på hela månaden! Detta enda faktum slog undan stöttorna på hela GPU:s konstruktion.

GPU var inte mer lyckosam när de valde texter till den senaste förfalskningen. När Trotskij's text skrevs i september 1939 blev vissa medlemmar av James Burnhams, Max Shachtmans och Martin Aberns fraktion, som vid den tidpunkten var på väg att bryta med Socialist Workers Party och utveckla uppfattningar som stod i grundläggande motsättning till Trotskij's åsikter, sårade av anklagelsen att deras nymodigheter utgjorde en avvikelse från marxismen. I ett skarpt svar hävdade en del av dem att den teoretiska möjlighet av en ny exploaterande klass som Trotskij utvecklade i dessa stycken utgjorde en lika stor avvikelse från marxismen som någon av deras spekulationer.*

Trotskij besvarade den senaste förfalskningen

Trotskij svarade dem i artikeln ”*Igen och återigen om SSSR:s natur*” som råkar vara med i samma bok, *Till marxismens försvar*, ur vilken GPU har lyft de nyckelmeningar kring vilka de konstruerade ”testamentet”. Trotskij ägnade en hel avdelning i denna artikel åt den oväntade reaktionen från Burnham-Shachtman-Aberns anhängare.

Några kamrater var tydligen överraskade [kommenterar han] av att jag i min artikel.. talade om systemet ”byråkratisk kollektivism” som en teoretisk möjlighet. De upptäckte t.o.m. en fullständig revision av marxismen i detta. Detta är ett uppenbart missförstånd.

Trotskij går sedan vidare och preciserar exakt vad han menar. Han ställde bara återigen upp vad ”[m]arxister har formulerat... ett oräkneligt antal gånger” det vill säga alternativet ”antingen socialism eller återgång till barbari.” Han påminde om lärdomarna av fascismen och pekade ännu en gång på det barbari som är påtagligt under kapitalismen: ”kronisk arbetslöshet, utarmning av småbourgeoisin, fascism, slutligen utrottningskrig som inga nya vägar öppnar.” Hur skulle det nya teoretiskt möjliga barbariet se ut? Trotskij svarar:

Fascism å ena sidan, degeneration av sovjetstaten å den andra skisserar neobarbariets sociala och politiska former. Ett alternativ av detta slag – socialism eller totalitärt slaveri – har inte bara teoretiskt intresse, utan också en enorm betydelse i agitation, därför att i dess ljus framträder nödvändigheten av den socialistiska revolutionen som allra åskådligast.

Trotskij lägger sedan till att

Om vi skall tala om en revision av Marx, så är det i verkligheten en revision av de kamrater som projekterar en ny typ av stat, ”icke-borgerlig” och ”icke-arbetar-”. Eftersom det alternativ jag utvecklat leder dem att föra sina egna tankar till sitt logiska slut, anklagar några av dessa kritiker mig, skrämde av slutsatserna av sin egen teori ... för att revidera marxismen. Jag föredrar att tro att det helt enkelt är fråga om ett skämt i all vänskap.

Som en vänlig gest föredrog Trotskij 1940 att se denna speciella misstolkning av hans uppfattningar som ”ett skämt i all vänskap”. Idag 1948 har inte GPU något ”skämt” i sinnet när de lyfter ut Trotskij's ord ur sitt sammanhang och sätter in dem i ett förfalskat dokument och ger dem en rakt motsatt mening än den Trotskij senare uttryckligen sa att han hade när han skrev dem.

Men Trotskij stannade inte där när han specificerade sin exakta åsikt.

Jag strävade i min artikel ”SSSR [Sovjetunionen] i krig” att visa att perspektivet om ett icke-arbetar- och icke-borgerligt utsugarsamhälle, eller ”byråkratisk kollektivism”, är perspektivet om det internationella proletariats fullständiga nederlag och förfall, den allra mest genomgripande historiska pessimismens perspektiv.

Finns det någon grund för sådan pessimism?, frågar Trotskij.

Han påminner om samtalet mellan Hitler och Frankrikes ambassadör Coulondre strax innan kriget,

* Boken *Till marxismens försvar* innehåller brev och artiklar av Trotskij om denna debatt i SWP – öa.

där Coulondre dystert dristade sig att uttrycka åsikten att krigets ”verkliga segrare kommer att bli Trotskij.”

”Jag vet”, svarade Hitler.

Trotskijs verkliga uppfattningar

Trotskij avslutade sin utförligare framställning av de meningar som GPU åtta år senare skulle klippa ut ur hans artikel på följande sätt:

Både Hitler och Coulondre representerar det barbari som rycker fram över Europa. På samma gång tvivlar ingen av dem på att deras barbari kommer att övervinnas av en socialistisk revolution. Så förhåller det sig nu med medvetandet hos de härskande klasserna i världens alla kapitalistländer. Deras fullständiga demoralisering är ett av de viktigaste elementen i klassernas styrkeförhållanden. Proletariatet har ett ungt och ännu svagt revolutionärt ledarskap. Men bourgeoisins ledarskap ruttnar på fot. Redan vid själva inledningen till det krig de inte kan förhindra, är dessa herrar i förväg övertygade om sin regims kollaps. Enbart detta faktum måste för oss vara källan till en oövervinnerlig revolutionär optimism!

Det var på detta sätt Trotskij i oktober närmare utvecklade de ord som GPU senare skulle välja ut som central punkt i sin förfalskning. I detta sista gripande stycke avslöjade han sina innersta uppfattningar om det storslagna perspektiv på framgång som det internationella proletariatet står inför, trots allt blod, smuts och lögnery som det kommer att tvingas vada genom under de kommande åren. Ingenting hände under de efterföljande månaderna som fick honom att ändra denna sin grundläggande uppfattning. Det var samma oövervinnliga revolutionära optimism som han yttrade i det verkliga slutgiltiga testamentet efter att ha blivit nedslagen och visste att han höll på att dö: ”Var snäll och säg till våra vänner: jag är övertygad om Fjärde internationalens seger. Gå framåt!”

Varför känner sig Stalin 1948 återigen tvingad att ta till förfalskningar och karaktärsdåd mot trotskismen? Uppnådde han inte sina sedan länge eftersökta mål när han mördade Leo Trotskij? Har inte hans regim överlevt till och med Andra världskrigets första kraftiga törnar? Har inte miljontals arbetare fortfarande medlemskort i de stalinistiska partierna? Är inte Fjärde internationalen som Trotskij grundade fortfarande svag och isolerad? Har inte det trotskistiska spöket fördrivits om och om igen?

Det Kreml fruktar

Vid en första anblick verkar det som om de farhågor som de totalitära despoterna i Kreml hyser är grundlösa. Vad har de att frukta med sitt järngrepp om Sovjetunionens folk? Vad finns det för hopp där att störta polisregimen som härskar med piskor och exekutionsplutoner?

Men den imponerande fasad som Kreml upprätthåller döljer en annan sorts verklighet. Inga vet det så bra som härskarna som sitter på en krutdurk av oro i Sovjetunionen. Generationen som besegrade den tyska imperialismens arméer har återvänt till hemmafronten och brinner av förbittring mot den stalinistiska byråkratin, grubblar över sina erfarenheter, och börjar pressa på för ett mer fullständigt förfäktande av sina sedan länge kränkta rättigheter. Kreml inser bara alltför väl att det bara behövs en gnista från proletariatet utanför Sovjetunionen för att utlösa en explosion som skulle göra slut på deras hatade regim. Det är därför de 8 år efter Trotskijs död är så livrädda för allt som hans namn representerar.

Det finns en politisk regel fastsatt på varenda vägg hos varje stalinistisk byråkrat i världen om att inte ”överflyglas från vänster”. Maurice Thorez, en av de högsta stalinistiska hövdingarna i Frankrike, förklarade detta så sent som på våren 1947 när bilarbetarna på Renaultfabriken gick ut i strejk. Till en början hade stalinisterna gått emot strejken, men det faktum att trotskistiska arbetare

spelade en framträdande roll i ledningen för den tvingade stalinisterna att ändra ståndpunkt. Som ett resultat av det avsatte regimen Ramadier de stalinistiska ministrarna från sina poster. Det är ett lärorikt tecken på trotskismens politiska tyngd att stalinisterna ansåg hotet från trotskismen mer överhängande än hoten från Ramadier. Vid det politbyråmöte där det stalinistiska partiet tog sitt beslut dunkade, enligt *Time Magazine* den 12 maj 1947, en annan kommunistpartiledare, André Marty, näven i bordet och förkunnade:

Om vi låter situationen utveckla sig så kommer vi att ha brutit mot vår viktigaste taktiska regel, som är att aldrig låta vår vänsterflygel rullas upp.

Kreml har följt denna taktiska regel ända sedan Vänsteroppositionens tid, den opposition som Trotskij organiserade för ett kvarts sekel sedan. Stalins rädsla för det trotskistiska programmet har om och om igen tvingat honom att göra skarpa ”vänstersvingar”. Perspektivet på en snabb industrialisering av Sovjetunionen och ett dynamiskt statligt planeringsprogram för landets industrier fördes exempelvis först fram av trotskisterna och genomfördes senare – förvisso med outhärdliga byråkratiska förvanskningar – av den stalinistiska regimen för att undvika att ”överflyglas till vänster”.

Berättigade farhågor

”Faran från vänster” har aldrig varit så stor som idag. Stalinisternas förräderi mot de europeiska massornas förhoppningar sedan slutet av kriget har framkallat strömningar inom proletariatet som helt klart rör sig i riktning mot trotskismen. Dessa strömningar kan öka kraftigt under den kommande perioden, speciellt i Italien och Tyskland. Stalinisterna måste därför till varje pris stoppa denna utveckling.

Men stalinismen kan inte tala sanning. Den har under denna kamp inte tillgång till några andra vapen än de som den är van vid: förtal, smutskastning, lögner, förfalskning och mord. Det är därför vi 8 år efter Trotskijs död ännu en gång får se Kreml sätta igång GPU:s ohyggliga maskineri för falska anklagelser. Stalin är övertygad om att om han inte sporrar sin förtryckarapparat mot trotskismen så är regimen dagar räknade.

Men just denna handling vittnar om att det är fullständigt omöjligt att mörda den revolutionära socialismens program genom att mörda dess ledande företrädare. GPU:s senaste ”testamente” är i själva verket ett vittnesmål från Kreml om den trotskistiska rörelsens livskraft och dess ökande tyngd inom världspolitiken. Långt från att lyckas smutskasta Trotskij med pessimism och förlorad tilltro till arbetarklassen, så lyckas den stalinistiska byråkratin bara avslöja sin egen djupgående pessimism och förlorade tro på sin framtid som härskande kast. Under den period som nu öppnar sig för oss kommer det att bli uppenbart för till och med de allra mest blinda hur fast grundad Trotskijs outröttliga tilltro till det internationella proletariatet var, inklusive arbetarna i Sovjetunionen.